

RIKSARKIVAREN

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref
10/4772

Vår ref.
2012/16625 LAJE

Dato
14.11.2012

Høringsuttalelse til Grund-utvalgets rapport: En kunnskapsbasert kulturpolitikk

Høringsinstansene er bedt om å uttale seg til to hovedspørsmål i Grund-utvalgets rapport. Det ene dreier seg som å lokalisere aktuelle forskningstemaer innenfor høringsinstansenes eget fagområde. Det andre gjelder forslaget om å etablere forskningssentre som virkemiddel for å styrke forskningen i sektoren.

Kunnskapsbehov

Arkiverket har sitt hovedansvar innenfor den delen av kulturvernet som angår arkiv. Vernet skal for det første dekke arkiver i danning som grunnlag for dokumentasjon og aktøransvarlighet (accountability). For det andre skal vernet dekke arkiv i depot, arkiv som kulturuttrykk og forskningsgrunnlag i mer tradisjonell forstand.

Arkiv inngår som eget fag- og forskningsområde i kulturvernet, som arkivistikk, arkivvitenskap eller arkivkunnskap. For å få utført de mange oppgavene som ligger i Arkiverkets samfunnsoppdrag, er Arkiverket avhengig av forskning – både egen, selvstendig forskningsvirksomhet og forskning i samarbeid med andre forskermiljøer nasjonalt og internasjonalt. Sentrale forskningsfelt er knyttet til prinsippene for bevaringsvurdering av arkiv, til arkivbruk og arkivformidling, til administrasjonshistorie og proveniensbasert ordning av arkiver, til langtidsbevaring av elektronisk arkiv og bevaring av nye medier, og til privatarkiver. En del temaer innenfor disse og andre områder hører naturlig inn under Arkiverkets egen forskningsvirksomhet, mens andre temaer må eller bør utforskes i samarbeid mellom Arkiverkets forskerpersonell og eksterne forskermiljøer med andre typer kunnskap eller med bakgrunn i andre perspektiver og forskningstradisjoner. Eksempler på aktuelle forskningsprosjekter og -områder av denne siste typen er

konsekvensanalyse av ulike strategivalg for langtidsbevaring av elektronisk arkivmateriale

studier av kvalitet, innhold og bruksverdi i bevart elektronisk arkivmateriale, og av forholdet mellom arkivering, journalføring og offentlighet

forskning på privat- og personarkiver – arter og typologier, samfunnsroller, bevaringsspørsmål

studier av samspillet mellom arkiv og identitetsdannelse, og av arkivinstitusjonenes samfunnsrolle og forståelsen av arkiv som samfunnsfenomen.

Felles for disse områdene er behovet for et bedre kunnskapsgrunnlag for politikkutforming. Det gjelder både i en begrenset arkiv- og kulturpolitisk kontekst, og i en bredere samfunnskontekst hvor målene er å sikre dokumentasjon og kunnskapsgrunnlag for ettertiden og styrke den transparente forvaltning og mulighetene for demokratisk deltagelse. Oversikten er langt fra uttømmende, og konkrete forskningsprosjekter må springe ut av en nøyere tematisering og problematisering. Avhengig av forskningsområde vil juridiske, informatiske, samfunns- og humanvitenskapelige perspektiver være nødvendig.

Organisering

Arkivverket er positivt til Grund-utvalgets forslag om etablering av forskningssenter på kulturområdet. Et slikt senter kan bidra til å løfte forskningen i sektoren som helhet og skape rom for bedre kvalitet og fremdrift i forskningen. Om forskningssenteret også vil føre til mer relevant forskning i sektoren som helhet, er imidlertid mer usikkert. Det er blant annet avhengig av rammene for driften og den faglige tilnærmingen. Hovedtyngden av den kultur- og sektorpolitisk relevante forskning vil fortsatt måtte skje i nær kontakt med praksisfeltene i de enkelte sektorer, og forskningen som sådan må utføres av personell med kjennskap til den konkrete sektor.

Etableringen av forskningssentre bør komme i tillegg til, og ikke gå på bekostning av, forskningen i institusjonene i praksisfeltet. Etablering av senter som foreslått bør også forutsette en awei et støtte- og finansieringsmodell, der en tar hensyn til de ulike aktørenes forskningsstatus og rolle i forskersamfunnet.

Det bør også påpekes at et forskningssenter på et såpass vidt område som foreslått og med tross alt såpass begrensede midler, ikke i seg selv vil avhjelpe det økende problemet som oppleves i mange institusjoner som har forskning som en av flere funksjoner – at veksten i og økte krav fra løpende forvaltningsoppgaver hindrer forskermiljøenes muligheter til egen aktiv forskning. Det bør derfor også vurderes tiltak som styrker forskningsfunksjonen i de institusjonene som allerede har etablerte forskermiljøer med mål å sikre større gjennomføringsgrad. Slike tiltak kan være:

Styrking av rammebevilgninger til forskning øremerket for og fordelt på de større institusjonene i praksisfeltet.

Forskningen i kulturverninstitusjonene gis mer fremtredende plass i departementets styringsprosedyrer for institusjonene.

Tellekant- og forskningsfinansieringssystem tilsvarende UH-sektorens vurderes innført for institusjonene i kulturvernsektoren.

Med hilsen

Ivar Fønnes
riksarkivar

Lars Chr. Jenssen
førsteamanuensis

